

Etuuspalvelujen lakiyksikkö
Terveystieteiden tutkimuskeskus
Sairaanhoito- ja matkakorvausryhmä

17.12.2020

Kela 9/322/2020

Jakelussa mainituille

Harmaakaihikirurgian korvaaminen sairausvakuutuksesta

Kela korvaa sairausvakuutuslain perusteella osan yksityisen terveydenhuollon palveluntuottajan perimistä kustannuksista, kun kyseessä on tarpeellinen sairauden hoito. Tarpeellisenä hoitona pidetään sairauden, raskauden tai synnytyksen vuoksi annettua yleisesti hyväksytyä hyvän hoitokäytännön mukaista hoitoa, joka on vakiintuneessa käytössä julkisessa terveydenhuollossa.

Tarpeellisuutta arvioitaessa otetaan huomioon:

- kansalliset, näyttöön perustuvat hoitosuositukset (Käypä hoito) ja
- yhtenäiset kiireettömän hoidon perusteet (STM)
- terveydenhuoltolain 7a §:ssä tarkoitettu terveydenhuollon palveluvalikoima

Hoidon tarpeellisuus on aina korvauksen maksamisen edellytys. Kela maksaa sairausvakuutuskorvauksia voimassa olevien säädösten, ohjeiden ja hoitosuositusten perusteella.

Kaihikirurgia kuuluu suorakorvausmenettelyyn piiriin. Kela haluaa muistuttaa, että yksityisesti toteutetun kaihin kirurgisen hoidon sairausvakuutuskorvattavuuden lähtökohtana ovat erikoissairaanhoidossa noudatettavat kiireettömän hoidon perusteet (Yhtenäiset kiireettömän hoidon perusteet 2019, Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:2, harmaakaihin kiireetön leikkaushoito). Korvattavuuden perusteiden täyttymisen tulee aina olla todettavissa potilaasta tehdyistä sairauskertomusmerkinnöistä, joiden tulee olla riittävän yksityiskohtaiset.

Käypä Hoito suositus: kaihileikkauksen kriteerit

- Kaihileikkaus on aiheellinen, jos kaihi haittaa potilaan jokapäiväistä elämää.
- Näöntarkkuus paremmassa silmässä on kaihin vuoksi 0,5 tai huonompi parhaalla lasikorjauksella (Snellenin taululla tutkittuna).
- Jos paremman silmän näöntarkkuus on parempi kuin 0,5, huonomman silmän leikkauskriteerinä on kaihin vuoksi heikentynyt näöntarkkuus 0,3 tai huonompi (paras lasikorjaus).
- Edellä mainituista näöntarkkuusrajoista voidaan kuitenkin poiketa ja potilas voi täyttää leikkauskriteerit, jos jokin seuraavista syistä täyttyy:
 - Mykiön takakapselikaihi vaikeuttaa merkittävästi selviytymistä päivittäisistä toimista esimerkiksi liikenteessä.
 - Ensimmäisen silmän leikkauksen jälkeen on syntynyt potilasta haittaava silmien yli 2 D:n eritaittoisuus (anisometropia).
 - Kaihi hankaloittaa potilaan muun silmäsairauden (esim. diabeettinen retinopatia tai glaukooma) seuranta.

- Kaihileikkauksen odotettavissa olevat hyödyt ja mahdolliset komplikaatiot on huolellisesti käyty läpi potilaan kanssa.
- Kaihileikkaus on kuitenkin vasta-aiheinen, jos
 - potilas ei halua leikkaukseen
 - silmälasit tai apuvälineet täyttävät potilaan tarpeet
 - leikkaus ei paranna näköä
 - potilaan elämänlaatu ei ole huonontunut
 - leikkausta ei voida järjestää turvallisesti systeemisairauden tai muun silmänsairauden takia.

Kela seuraa korvausmenettelyn ja korvausten perusteiden oikeellisuutta. Jos korvausmenettelyssä todetaan poikkeamia korvausperusteista tai viitteitä muista epäselvyyksistä, asia selvitetään ja virheelliseen toimintaan puututaan tarvittavin keinoin.

Kehotamme kiinnittämään erityistä huomiota harmaakaihikirurgian korvausten hakemusmenettelyyn ja korvausperusteiden oikeaan käyttöön.

Yhteistyöterveisin

Reija Jääskeläinen
osaamiskeskuksen päällikkö
Kela etuuspalvelut

Kirsi Vainiemi
vastaava asiantuntijalääkäri
Kela etuuspalvelut

Lisätietoja Suunnittelija Roosa Könönen, roosa.kononen@kela.fi
Suunnittelija Merja Larikka, merja.h.larikka@kela.fi

Jakelu Lääkäripalveluyritykset ry
Suomen Lääkäriliitto
Hyvinvointialan liitto
Suomen silmälääkäriyhdistys ry

Tiedoksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
Aluehallintovirastot
Sosiaali- ja terveysministeriö STM
Suomen Kuntaliitto
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL
Kelán vakuutuspiirit, työpaikkakassat ja yhteyskeskus

SILMÄTAUDIT

Kaihi

29.3.2019

ICD-luokitus

H25 Cataracta senilis (vanhuuden kaihi)

Perusterveydenhuolto

- Kriteereitä käytetään sekä potilasta erikoissairaanhoidon lähetettäessä että leikkauspäätöstä tehtäessä.

Lähetteessä edellytettävät tiedot

- Lähetteessä tulee olla tieto näöntarkkuudesta ja muista leikkaushoidon perusteista sekä tiedot potilaan yleissairauksista ja lääkityksistä.
- On varmistettava, että potilaan näkövaikeudet eivät johdu puuttuvista tai sopimattomista silmälasista tai muusta silmäsairaudesta kuin kaihesta.

Kiireettömän leikkaushoidon perusteet erikoissairaanhoidossa

- Hoidon perusteena on harmaakaihesta johtuva näköhaitta, joka estää esim. ajokortin saamisen tai häiritsee lukemista. Leikkaushoidon aiheellisuus perustuu aina yksilölliseen arvioon ja potilas itse haluaa leikkaukseen.

Kiireettömän leikkaushoidon edellytykset

- Kaihileikkaus on aiheellinen, jos kaihi haittaa potilaan jokapäiväistä elämää.
- Näöntarkkuus paremmassa silmässä on kaihin vuoksi 0,5 tai huonompi parhaalla lasikorjauksella (Snellenin taululla tutkittuna).
- Jos paremman silmän näöntarkkuus on parempi kuin 0,5, huonomman silmän leikkauskriteerinä on kaihin vuoksi heikentynyt näöntarkkuus 0,3 tai huonompi (paras lasikorjaus).
- Edellä mainituista näöntarkkuusrajoista voidaan kuitenkin poiketa ja potilas voi täyttää leikkauskriteerit, jos jokin seuraavista syistä täyttyy:
 - Mykiön takakapselikaihi vaikeuttaa merkittävästi selvytymistä päivittäisistä toimista esimerkiksi liikenteessä.
 - Ensimmäisen silmän leikkauksen jälkeen on syntynyt potilasta haittaava silmien yli 2 D:n eritaittoisuus (anisometropia).
 - Kaihi hankaloittaa potilaan muun silmäsairauden (esim. diabeettinen retinopatia tai glaukooma) seurantaa.
- Kaihileikkauksen odotettavissa olevat hyödyt ja mahdolliset komplikaatiot on huolellisesti käyty läpi potilaan kanssa.

- Kaihileikkaus on kuitenkin vasta-aiheinen, jos
 - potilas ei halua leikkaukseen
 - silmälasit tai apuvälineet täyttävät potilaan tarpeet
 - leikkaus ei paranna näköä
 - potilaan elämänlaatu ei ole huonontunut
 - leikkausta ei voida järjestää turvallisesti systeemisairausten tai muun silmäsairauksen takia.

Käypä hoito -suositus (*kaihi*)

www.kaypahoito.fi

Työryhmä (Suomen silmäyhtiölääkärin):

Pirjo Aisala Rovaniemi, Merja Hurskainen Kajaani, Kai Kaarniranta KYS, Sirpa Kaipainen Joensuu, Sanna Leinonen Hämeenlinna, Jukka Moilanen HUS, Eeva Orhanen Seinäjoki, Pasi Pehkonen Pori, Kati Ranta Mikkeli, Ville Saarela OYS, Niko Setälä Jyväskylä, Raimo Tuuminen Kotka, Hannu Uusitalo Tampereen yliopisto, Hanna Vaahtoranta-Lehtonen TYKS, Juha Välimäki Lahti

Yhteyshenkilö

Anja Tuulonen (anja.tuulonen@pshp.fi), Tays Silmäkeskus